

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KAZANIM TESTİ

Anadolu İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri



KELAM

1. Ünite

29 soru

SINIF 12

Ankara, 2021

KELAM

1. İslam düşünce sisteminin en önemli disiplinlerinden birisi olan kelam ilminin farklı açılardan tanımları yapılmıştır. Bu tanımlardan birisi şöyledir: "Kesin deliller kullanarak ve karşıt görüşlü kişi ve grupların ortaya attığı şüphe ve itirazları gidererek İslam inanç esaslarını ispata güç yetiren bir ilimdir."

Yukarıda verilen tanım, kelam ilmini hangi açıdan açıklamaktadır?

A) Amacı açısından

B) Konusu açısından

C) Yöntemi açısından

D) Tarihi süreç açısından

E) Diğer ilimlerle karşılaştırılması açısından

2. İslam düşünce tarihi boyunca kelam ilmine konusu ve amacına yönelik olarak farklı isimler verilmiştir. Dinin itikat esaslarını konu edindiği için "akaid", dinin aslını oluşturan akideyi ve temel inanç ilkelerini konu edindiği için "usûli'd-din" denir. Yine konuların ağırlığını Allah'a iman ve Allah'ın sıfatları oluşturduğu için "----------" denir.

Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Fıkh-ı ekber

B) İlm-i tefsir

C) İlm-i tevhid

D) İlm-i istidlal

E) İlm-i nazar

3. İslam düşünce tarihinde kelam ilminin yoğunlaştığı en önemli konu Allah'ın varlığı ve birliği yani tevhid inancıdır. Allah'ın eşinin ve benzerinin olmaması, bütün eksiklikten uzak olması ve her türlü kemal sıfatlara sahip olması gibi konular kelam ilminde öncelikle ele alınan meselelerden olmuştur. Tevhid inancının öncelikle ele alınmasında İslam'ın farklı din ve inançların olduğu coğrafyalara yayılmasının etkisi vardır. Örneğin ateşe, yıldızlara ve putlara tapan insanların yanında iyilik ve kötülük tanrısı, karanlık ve aydınlık tanrısı gibi iki tanrı inancına sahip topluluklar İslam'a girmesine rağmen eski inançlarını bir anda terk edemediler. Yine Allah'ın bir cisme benzetilmesi gibi açıklamalar kelam ilminin öncelikle tevhid inancı üzerinde durmasına sebep olmuştur.

Yukarıdaki paragrafta kelam ilminin ana konularından birisi olan tevhid inancı ile ilgili olarak hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Kelam ilminde Allah'ın varlığı ve birliği konusu tevhid inancı başlığında ele alınır.

B) Tevhid inancı kelam ilminde öncelikle ele alınan konulardan birisidir.

C) Allah'ın zatında ve sıfatlarında eşinin ve benzerinin olmaması tevhid inancı ile açıklanır.

D) Cahiliyye Dönemi'nde putlara tapınmak ve Allah'a ortak koşmak yaygın bir inanıştı.

E) Ateşe, yıldızlara ve putlara tapan insanlardan İslam'ı kabul edenler olmuştur.

4. Temel amacı insanların dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamak olan kelam ilmi, bunun için birtakım görevler üstlenmiştir. Bunlardan bir kısmı şunlardır:

I. Kişinin imanını taklidî imandan tahkikî imana ulaştırmak.

II. Sapkın düşünce sahiplerine karşı, inanç esaslarını akli ve naklî delillerle savunmak.

III. İslam'a yönelik itirazları akli ve naklî delillerle çürütmek.

IV. Hurafe ve bâtıl inançlar konusunda Müslümanları bilinçlendirmek.

Kelam ilminin amacına yönelik olarak yukarıda verilen ifadeleri "İslam inançlarına yönelik eleştiri ve saldırıları gidermek" başlığı altında toplamış olsak hangisi ya da hangileri dışarıda kalır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I, II ve III

D) I ve IV

E) I, II ve IV

KELAM

5. Kelam ilmi İslam düşüncesinin başlangıç döneminde pek çok âlim tarafından eleştirilmiştir. İslam inanç esasları üzerinde tartışma yapmayı uygun bulmayan âlimler, kelam ile meşgul olmayı hoş karşılamamışlardır. Ancak daha sonraki dönemlerde kelamın önemi daha iyi anlaşılmış ve ilimlerin en şereflisi olarak görülmeye başlanmıştır. Kelamın, ilimlerin en şereflisi olarak görülmesinde Allah'ın zatı ve sıfatlarından bahsetmesi, dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamayı gaye edinmesi, diğer bütün ilimlerin kelam ilmine dayanması ve dinî ilimleri savunurken söz söyleme sanatı kazandırması gibi birtakım sebepler sıralanmıştır.

Kelam ilminin önemine yönelik olarak yukarıda verilen paragraftan aşağıdaki sonuçlardan hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Kelam ilmi, İslam düşünce tarihinin başlangıç döneminde hoş karşılanmamıştır.

B) Kelam ilminin en şerefli ilim sayılmasının sebeplerinden birisi tevhid inancından bahsetmesidir.

C) Kelamın asıl gayesi insanların dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamaktır.

D) İslam âlimleri, İslam inanç esasları üzerinde tartışma yapılmasını yasaklamışlardır.

E) Kelam ilmi, dinî ilimlerin temel dayanak noktasıdır.

6. Kelam genel olarak İslam inanç esaslarından bahseden bir ilim dalı olmakla birlikte âlimler kelamın konularını üç maddede ele almışlardır: tevhid, nübüvvet ve ahiret. Tevhid başlığı altında Allah'ın varlığı, birliği ve sıfatları ele alınır. Nübüvvet bahsinde peygamberlere iman, peygamberliğin gerekliliği ve ilahî kitaplara iman konusu işlenirken ahiret bahsinde ahirete iman, ahiretin varlığı ve aşamaları ele alınır.

I. İnsan hayatı dünyada yaşadıklarından ibarettir, ölüm bir yok oluştur.

II. Allah insanlara akıl verdiğine göre başka bir uyarıcıya ihtiyaç yoktur. Akıl ile iyi kötü, doğru yanlış bulunabilir.

III. Allah evreni yaratıp kenara çekildi, insanların işlerine karışmaz.

Yukarıdaki inançlara mensup kişiler ile <u>sırasıyla</u> kelam ilminin hangi başlığı etrafında bir mücadele yürütülür?

A) Tevhid-Nübüvvet- Ahiret

B) Tevhid- Ahiret- Nübüvvet

C) Ahiret-Nübüvvet- Tevhid

D) Nübüvvet- Ahiret-Tevhid

E) Ahiret- Tevhid- Nübüvvet

7. Kelam ilmi genel olarak İslam inanç esaslarından bahseden bir ilim dalı olduğuna göre aşağıdakilerden hangisi kelamın konuları arasında yer <u>almaz</u>?

A) Allah'ın sıfatları

B) Cennet ve cehennem

C) Zekât verilecek kimseler

D) Peygamberliğin imkânı ve gerekliliği

E) Meleklerin özellikleri ve görevleri

8. Kelam ilminin doğuşu hakkında öğrencilerine bilgi veren Mehmet Hoca şunları söyler: "Peygamber Efendimiz, Allah'tan aldığı mesajları tebliğ etmekle kalmamış aynı zamanda yaşantısıyla bunların uygulamasını da göstermiştir. Sahabilerin anlamakta güçlük çektikleri konular olursa bizzat Hz. Peygamber'e sorarak öğrenmişlerdir. Peygamber Efendimiz, sahabeden inanç konularında tartışma yapmamalarını istemiştir. Dolayısıyla onun zamanında kelam ilminin varlığından bahsetmek doğru olmaz.

Yukarıdaki paragrafa göre aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

A) Peygamberimiz zamanında inanç konularında tartışma olmamıştır.

B) Peygamberimizin vefatından sonra insanlar arasındaki farklı düşünceler kelam ilminin doğuşunu hazırlamıştır.

C) Sahabe dinî konularda hiçbir zaman tartışmaya girmemişlerdir.

D) Kelam peygamberimizin vefatından sonra ortaya çıkan bir ilimdir.

E) İnanç konularında ilk tartışma alanları kader ve büyük günah meselesidir.

9. Peygamberimizin zamanında inanç konularında sahabe arasında derin görüş ayrılığı olacak şekilde bir tartışmadan söz edilemez. Çünkü Peygamber Efendimiz hayattadır ve Kur'an-ı Kerim inmeye devam etmektedir. Dolayısıyla sahabenin inanç meseleleri ile ilgili sorularına bazen indirilen Kur'an-ı Kerim ayetleri bazen de Peygamber Efendimiz cevap vermiştir. Öte yandan Allah Resulü (s.a.v), Allah'tan aldığı mesajları tebliğ etmekle kalmamış aynı zamanda yaşantısıyla bunların uygulamasını da göstermiştir. Sahabe anlamakta güçlük çektikleri konuları bizzat Hz. Peygamber'den sorarak öğrenmiştir. Yine Allah Resulü, sahabenin çok soru sormamasını isteyerek gereksiz tartışmalardan uzak kalmalarını tavsiye etmiştir. Sahabe de bu ikaza bağlı kalmış, gereksiz soru sormaktan ve tartışmaya girmekten kaçınmıştır.

Yukarıdaki paragrafa göre, Peygamber Efendimiz dönemi inanç meseleleri hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Peygamberimizin hayatta olması ve Kur'an'ın inmeye devam etmesi meselelerin çözümünü kolaylaştırmıştır.

B) Peygamber Efendimiz döneminde sahabe arasında inanç meselelerinde herhangi bir tartışma yaşanmamıştır.

C) Sahabe inanç konularında çok soru sormaktan kaçınmış, bu vesile ile düşünce ve inanç ayrılıkları olmamıştır.

D) Dinin nasıl anlaşılması ve yaşanması gerektiği sorusunun cevabını bizzat Peygamber Efendimiz öğretmiştir.

E) Peygamberimizin tavsiyesine uyan sahabe, inançları doğrultusunda yaşamaya önem vermiştir.

10. Kelam ilminin doğuşu ve tarihî süreci ile bu dönemlerin özellikleri şu şekildedir:

1. Hz. Peygamber Dönemi: Hz. Peygamber hayattadır ve vahiy inmeye devam etmektedir. Problemler, vahiy veya Hz. Peygamber'in uygulamaları ile çözülüyor, sahabe tartışma ve ayrışmadan uzak duruyordu.
2. İlk Fikri Hareketler ve İhtilaflar Dönemi: Hz. Peygamber'in vefatı sonrasında yeni anlayış ve yorum farklılıkları oluşmaya başladı. İslam'ın hızla yayılması, farklı din ve kültürlerle karşılaşmanın yanında Yunan felsefesinde tercümelerin başlaması yeni anlayışların oluşmasına zemin hazırladı. İlk fikri ayrılıklar başladı.
3. Mutezile Mezhebinin Ortaya Çıkışı: İslam inanç esaslarının savunulması amacıyla aklı merkeze alan bir kelam ekolü olarak Mutezile ortaya çıktı. İnanç meselelerinin çözümünde akla fazlasıyla önem veren Mutezile, büyük günah ve Kur'an'ın yaratılıp yaratılmadığı gibi konularda baskıcı tutumuyla eleştirilmeye başlandı.
4. Ehl-i Sünnet'in Ortaya Çıkışı: Kelam ilmi alanındaki Mutezile egemenliği Ehl-i Sünnet'in ortaya çıkması ile sona ermiştir. Akıl ve nakil dengesi gözeten Ehl-i Sünnet'in iki büyük temsilcisi Mâtürîdî (öl. 944) ile Eş'ari (öl. 936) olmuştur.
5. Yeni İlm-i Kelam Dönemi: 19. yüzyıldan sonraki döneme denir. İnanç meseleleri ile ilişkisi olan her akım ve felsefi düşünce ile mücadele dönemi başlamıştır.

Yukarıdaki bilgilere göre Darvinizm, Freudizm ve materyalizm gibi akımlar kelam ilminin hangi dönemine denk gelir?

A) Hz. Peygamber Dönemi

B) İlk Fikrî Hareketler ve İhtilaflar Dönemi

C) Mutezile mezhebinin ortaya çıkışı

D) Ehl-i Sünnet'in Ortaya Çıkışı.

E) Yeni İlm-i Kelam Dönemi

11. Kelam ilminin tarihi süreci içinde en önemli kilometre taşlarından birisi Gazzâlî'dir (öl. 1111). Kelam ile felsefenin iç içe geçtiği bu dönemde Gazzâli, İslam'a uymayan yönlerini eleştirmek maksadıyla felsefeye ağırlık vermiş ve İslam dışı akımlarla mücadele edebilmek için mantık ilmini kelama dâhil etmiştir. Genel kabule göre, kelam ilmi Gazzâlî öncesi Mütekaddimûn Dönem olarak adlandırılırken, Gazzâlî sonrası Müteahhirûn Dönem olarak adlandırılır.

Yukarıdaki paragrafa göre kelam ilminin en önemli şahsiyetlerinden birisi olan Gazzâlî hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Gazzâlî mantık ilmini kelami görüşlerini desteklemek için kullanmıştır.

B) Gazzâlî zamanında felsefi tartışmalar yoğun olarak yapılmaktadır.

C) Gazzâlî, Ehl-i Sünnet kelamın en önemli temsilcisidir.

D) Gazzâlî ile birlikte kelam ilmi yeni bir döneme girmiştir.

E) Gazzâlî kelamcı olmasının yanında felsefe ve mantık ilmini bilmektedir.

12. Ehl-i Sünnet kelamının ilk temsilcisi Ebu Hanife olmakla birlikte bir ekol hâline gelmesi daha sonraki yüzyılda gerçekleşmiştir. Ehl-i Sünnet kelamının iki büyük temsilcisi İmam Mâtürîdî ve İmam Eş'ari'dir. İmam Eş'ari 873 yılında Basra'da doğmuştur. Kırk yıl kadar Mutezile mezhebinde kaldıktan sonra ayrılarak kendi görüşlerini anlatmaya başlamıştır. Oldukça geniş kesimlerce kabul edilen Eş'ariyye mezhebinin kurucusu olan Eş'ari 936 yılında vefat etmiştir. İmam Mâtürîdî'nin tam olarak doğum tarihi bilinmemektedir. 944 yılında vefat ettiğinde ittifak edilmiştir. Ebû Hanife'nin kelami görüşlerini devam ettiren Mâtürîdî, Ehl-i Sünnet kelamının Maveraünnehir bölgesindeki en önemli temsilcisi olmayı başarmıştır.

Yukarıdaki paragrafa göre Ehl-i Sünnet kelamı hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Ehl-i Sünnet kelamının ilk büyük siması Ebû Hanife'dir.

B) İmam Eş'ari hayatı boyunca Ehl-i sünnet kelamının yayılması için gayret etmiştir.

C) Mâtürîdî Maveraünnehir bölgesinde Ehl-i Sünnet'in en önemli temsilcisi olmuştur.

D) İmam Mâtürîdî, kelam anlayışını Ebû Hanife'nin görüşleri doğrultusunda oluşturmuştur.

E) Eş'arilik, İslam dünyasında çok geniş coğrafyalarda yayılmış bir kelam ekolü olmuştur.

13. Peygamber Efendimizin vefatı sonrasında Müslümanlar arasında birtakım fikir ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Bu ayrılıklar, kimi zaman bir ayet ve hadisin nasıl anlaşılması gerektiği konusunda iken kimi zaman siyasi sebeplerledir. Büyük günah işleyen kimsenin durumu, Allah'ın ahirette görülmesi, Allah'ın sıfatları ve kader meselesi en çok tartışılan konular arasındadır. Diğer yandan halifenin kim olması gerektiği gibi aslında temel bir inanç konusu olmayan durumlar ise Müslümanlar arasında derin ayrılıklara sebep olmuştur. Buradan hareketle Müslümanlar arasındaki ayrılıkları dinî, siyasi ve sosyal ayrılıklar olarak ifade etmek mümkündür.

Aşağıdaki olay ve durumlardan hangisi Müslümanlar arasındaki dinî ayrılıklara örnek olabilir?

A) Hz. Ali ile Hz. Muaviye arasında gerçekleşen Sıffin Savaşı

B) Kur'an'ın mahlûk (yaratılmış) olup olmaması

C) Hz. Ebu Bekir'in halife seçilmesi

D) Hz. Ebu Bekir'in Hz. Ömer'i halife tayin etmesi

E) İmamların Kureyş kabilesinden olması

14. Kelam, İslam inanç esaslarının açıklanması, yorumlanması yeri geldiğinde yabancı din ve inançlara karşı İslam inançlarının savunulması görevini yerine getiren bir ilim dalıdır. Bu görevi yerine getirilebilmesi için kelam ilminde İslami ilimlerin birçoğundan faydalanılır. Kelam ilminde çok önemli bir konuma sahip olan Gazzâlî, kelam ilmini diğer İslami ilimlere göre daha geniş kapsamlı bir alan olarak değerlendirir. Ona göre kelam, İslami ilimlerden fıkıh, hadis ve tefsir gibi ilimleri içinde barındırmaktadır. Dolayısıyla ilimler içinde külli olan yalnızca kelamdır.

Gazzâlî'ye göre kelam ilminin "külli ilim" olmasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kelam ilminin, İslam inanç esaslarını detaylı olarak ele alması

B) Tefsir, hadis ve fıkıh ilminden farklı bir metod kullanması

C) Konusu itibariyle diğer İslami ilimlerden farklı olması

D) Kelam ilminin, tefsir, hadis ve fıkıh gibi diğer İslami ilimlerin tamamını kullanması

E) Kelam ilminin diğer İslami ilimlere göre daha önce ortaya çıkan bir ilim olması

15. Kelam ilminin tefsir, hadis, fıkıh ve mezhepler tarihi gibi diğer İslami ilimlerle yakından ilişkisi vardır.

Aşağıdaki durumlardan hangisi kelam ilminin fıkıh ilmi ile olan ilişkisine örnek olabilir?

A) Ayetlerin indiriliş sebebi üzerinde değerlendirme yapmak

B) Dinen sorumlu olanların davranışlarını hür iradeleri ile yaptıklarını ispat etmek

C) Varlık problemini akıl ve vahiy ile değerlendirmek

D) Zayıf hadislerin inanç konularında delil olup olmamasını incelemek

E) Mezheplerin ortaya çıkışı ve tarihi süreçleri hakkında bilgi vermek

16. Kelam dersi için sınıfa giren Ömer Hoca sınıfın derse hazır olmadığını görünce doğrudan tahtaya geçerek şu cümleyi yazar ve boşluklara gelecek ilim dalının bulunmasını ister.

Kelamla bağlantılı olan ilim dallarından biri de ....dir/dır. Kelam, daha çok inançla ilgili fikir ve problemlerle ilgilenirken .... ise bunların tarihi süreçlerini, hangi fikrin nasıl bir ortamda doğduğunu konu edinir.

Yukarıdaki boşluğa gelecek ilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mezhepler Tarihi

B) Akaid

C) Felsefe

D) Hadis

E) Fıkıh

17. İslam inanç esaslarını açıklayan bir ilim olması itibariyle kelam ilmi ile akaid ilminin konuları aynıdır. Akaid, İslam inanç esaslarından tartışmaya girmeden özet olarak bahsederken kelam inanç konularını derinlemesine ele alır. Örneğin akaid ilminde evrendeki düzen ve dengenin yaratıcısının Allah olduğu ifade edilir. Ancak bu düzen ve dengenin nasıl meydana geldiği tartışmasına girilmez. Kelam ise evrendeki düzen ve dengeden hareketle akli ve mantıki yöntemlere başvurarak Allah'ın varlığına kanıt oluşturabilir.

Yukarıdaki paragrafta akaid ve kelam ilmi hangi açıdan kıyaslanmıştır?

A) Amacı

B) Tanımı

C) Konusu

D) Yöntemi

E) Ortaya çıkışı

18. Kelam ilmi İslam inanç esaslarının belirlenmesi ve temellendirilmesinde akıl ve nassı kullanır. Bu bağlamda ayetler ve mütevatir hadisler ile akıl kelamın ana kaynaklarıdır. Hakkında açık bir ayet bulunan konu hakkında akla müracaat edilmezken ayetlerin açıklanmasında yeri geldiğinde akla müracaat edilir.

Yukarıdaki paragrafta kelam ilmi ile ilişkisi olan hangi ilim dallarından bahsedilmiştir?

A) Mezhepler Tarihi-Akaid

B) Tefsir-Hadis

C) Hadis-Fıkıh

D) Fıkıh -Akaid

E) Akaid-Tefsir

KELAM

19. Kelam içeriği itibariyle birçok ilim dalı ile yakın ilişkilidir:

- İnanç konularını ele alması itibariyle akaid,
- Kur'an ayetlerinin yorumuna yer vermesi itibariyle tefsir,
- Hadislere yer vermesi itibariyle hadis,
- Fıkhi konulara akli izah getirmesi itibariyle fıkıh,
- Mezheplerin görüşlerinden bahsetmesi itibariyle mezhepler tarihi ile doğrudan münasebeti vardır.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda kelam ile <u>konusu itibariyle</u> en yakın ilişkisi olan ilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mezhepler Tarihi
B) Tefsir
C) Hadis
D) Fıkıh
E) Akaid

20. Felsefe ile kelam ilminin ele aldığı ortak konulardan birisi varlık meselesidir. Her iki ilim de varlığın anlaşılması ve var oluşun sebebine dair hakikatin ortaya çıkarılması gayesindedir. Kelam, varlığın hakikati ve amacını tespit için nakil (Kur'an ve sünnet), akıl, beş duyu ve tecrübeyi kullanır. Felsefe ise akıl, beş duyu, tecrübe ve sezgiyi esas alır.

Yukarıdaki paragrafa göre kelam ve felsefenin ayrıldığı nokta aşağıdakilerden hangisidir?

A) Felsefenin bilgi kaynağı olarak nakli kabul etmemesi
B) Kelamın akla yeterince önem vermemesi
C) Felsefenin akla gereğinden fazla önem vermesi
D) Felsefenin tecrübeyi bilgi kaynağı kabul etmesi
E) Kelamın tecrübeyi bilgi kaynağı kabul etmemesi

21. Kelam ilmi İslam inanç esaslarından bahseden bir ilim dalı olması dolayısıyla insan ve toplumların etkileşimi, sosyal olaylar ile onları etkileyen sebepler üzerinde de durur.

Yukarıdaki paragrafa göre kelam ilmi hangi ilim dalı ile ilişkilidir?

A) Felsefe
B) Psikoloji
C) Sosyoloji
D) Mantık
E) Coğrafya

22. Varlıklar âlemi ile ilgilenen fizik, kimya, biyoloji, coğrafya, astronomi gibi tabii ilimler de kelam ile ilişkili ilim dallarıdır. Çünkü bu ilim dalları da varlık âlemini ve âlemde meydana gelen olayları anlamaya yöneliktir. Bu sebeple kelam ilmi, tabii ilimlerin elde ettiği sonuçlardan faydalanır. Ancak söz konusu tabii ilimler varlıklarla ilgili sonuçlara akıl ve duyu organları ile elde ettiği verilerle ulaşır. Ayrıca varlıkları başlangıç ve sonu itibariyle ele almadıkları gibi fizikötesi varlıkları araştırmazlar. Kelam ise varlıkları nakil, akıl ve duyu organlarının verileri ile ele aldığı gibi fizikötesi varlıkları konu edinir.

Paragrafa göre aşağıdakilerden hangisi kelam ilmi ile tabii ilimlerin varlıkları anlama çabası arasındaki farklardan birisi <u>değildir</u>?

A) Tabii ilimler varlıkları akıl ve beş duyu ile anlamaya çalışırken kelamın akıl ve nakli kullanması
B) Tabii ilimlerin bilgi kaynakları ile kelamın bilgi kaynaklarının farklı olması
C) Tabii ilimlerin varlıkları başlangıcı ve sonu itibariyle ele almaması
D) Kelam fizikötesi varlıkları ele alırken tabii ilimlerin fizikötesi varlıklarla ilgilenmemesi
E) Kelam ilmi varlıkları incelerken aklı kullanmazken tabii ilimlerin aklı kullanması

KELAM

23. Kelam ve felsefe arasındaki en derin ayrılık, bilginin kaynakları meselesindedir. Felsefenin bilgi kaynağı akıl ve beş duyudan ibarettir. Kelam ise akıl ve beş duyunun öncesinde nakli esas alır.

Buna göre, aşağıda verilen soruların hangisi felsefeye ait olamaz?

A) Varlıkları oluşturan ilk madde nedir?

B) İçinde yaşadığımız evren gerçek midir?

C) Fizikötesi varlıklar var mıdır?

D) Bilimsel yasalar kesin midir?

E) İyi ve kötü nedir?

24. İsmail Hoca kelam ilminin diğer ilimlerle ilişkisi konusunu işlerken şu açıklamayı yaptı: "Kelam ilmi; âlemi konu edinen fizik, kimya, biyoloji, coğrafya gibi tabii ilimlerin elde ettiği sonuçlardan faydalanır."

Daha sonra öğrencilerine kelam ilminin, tabii ilimlerin verilerini nasıl kullanabileceğini sordu. Söz alan öğrencileri ve cevapları aşağıdaki gibidir.

Azize: Tabii ilimlerin verilerini yaratıcıyı ve yaratılışı ispat için kullanır.

Beyza: Fizikötesi varlıklar hakkında bilgi sahibi olmak için kullanır.

Mehlika: Evren ile ilgili ayetlerin açıklamasında kullanır.

Sena: Yaratılışla ilgili ayetlerle karşılaştırmak için kullanır.

Semanur: Evrendeki düzen ve dengeyi ispat etmek için kullanır.

Öğrencilerden hangisinin verdiği cevap yanlıştır?

A) Azize

B) Beyza

C) Mehlika

D) Sena

E) Semanur

25. Kelam akli ve naklî delilleri bir arada kullanarak İslam inanç esaslarını açıklayan bir ilim dalıdır. Kelamcılar varlıklar ve âlemi anlamak için çeşitli sorular sorarlar. Evrendeki tüm varlıklar gibi düzen ve denge konusu da başlangıç ve son itibariyle ele alınır ve akli ve mantıki yöntemlere başvurularak Allah'ın varlığına kanıt olarak değerlendirilir.

Paragrafa göre, aşağıdaki sorulardan hangisi bir kelamcının sorusu olamaz?

A) Evreni kim yarattı?

B) Evren nasıl meydana geldi?

C) Evrenin bir sonu var mıdır?

D) Evrenin bir başlangıcı var mıdır?

E) Evrendeki düzen ne zaman bozulur?

26. Kelam ilminin yöntemi konusu işlenirken öğrenciler söz alarak şunları ifade etmiştir:

Enis: Kelam, akli ve nakli delilleri bir arada kullanan bir ilim dalıdır.

Yusuf: İman esasları vahiyle belirlendiği için bu aşamada aklın rolü yoktur.

Muhlis: İnanç esaslarının açıklanması ve temellendirilmesinde akıl ve duyu organlarından başka kullanabileceği araç yoktur.

Akif: Kelam ilmi, meselelerin çözümünde sadece nakli esas alır.

Kelam ilminin yöntemine ilişkin olarak söz alan öğrencilerinden hangisi/hangilerinin söyledikleri doğrudur?

A) Enis-Muhlis

B) Enis-Yusuf

C) Yusuf-Muhlis

D) Yusuf-Akif

E) Enis-Akif

27. Kur'an-ı Kerim pek çok ayet-i kerimede insanların akıllarını kullanmalarını istemiştir. Kelam ilmi de Kur'an-ı Kerim ve hadislerin yanında akıl ve duyu organlarını temel bilgi kaynağı olarak görmüştür.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi, insanların akıllarını kullanmalarına yönelik değildir?

A) "Allah size işte böylece ayetlerini açıklar ki düşünüp hakikati anlayasınız?" (Bakara suresi, 242. ayet)

B) "Yine şöyle derler: Eğer kulak vermiş veya aklımızı kullanmış olsaydık şu yakıcı ateşin içinde olmazdık." (Mülk suresi, 10. ayet)

C) "Ey kavmim! Ben, ona (peygamberliğe) karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, beni yaratandan başkasına ait değildir. Hâlâ aklınızı kullanmıyor musunuz? (Hûd suresi, 51. ayet)

D) "Ve O, yaşatan ve öldürendir; gecenin ve gündüzün değişmesi O'nun eseridir. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?" (Mü'minûn suresi, 80. ayet)

E) "Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah içindir. O, rahman ve rahimdir." (Fatiha suresi, 2-3. ayet)

28. Kitap okumayı seven Esra, okuduğu bir kitapta bazı ifadelerin sorunlu olduğunu düşünür. Kitapta bahsedilen düşüncelerin kelam dersinde işledikleri konular ile çeliştiğini fark eder. Çelişki olarak gördüğü ifadelerin altını çizer ve kitabı derse götürmeye karar verir. Kelam dersi geldiğinde söz alarak altını çizdiği cümlelerden birini okur: "Allah; insanların akıllarını kullanmalarını istediğine göre inanç, ibadet ve ahlak kuralları da akılla bilinebilir."

Bunun üzerine öğretmen: "Kitaptaki görüşe karşı ne söyleyebilirsiniz?" diye sorar. Söz alan öğrenciler ve düşünceleri şu şekildedir:

Ayşe: Akıl ile ibadet konularının bilineceğine katılıyorum ancak inanç konuları bilinemez.

Betül: Bana göre bu cümledeki en temel yanılgı, aklın önemi ve sınırını kavrayamamaktır.

Ceyda: Bence yazarın temel yanılgısı, gayb âlemine ilişkin hususların akılla bilineceğini zannetmesidir.

Dilara: Akıl, her şeyi bilseydi peygamberlere ihtiyaç olmazdı, oysa peygamberler gelmiştir.

Elif: Akıl, inanç konularında tek başına hüküm koyamaz. Ancak inanç esaslarını temellendirebilir.

Öğrencilerden hangisinin verdiği cevap doğru değildir?

A) Ayşe

B) Betül

C) Ceyda

D) Dilara

E) Elif

29. Kelam ilminin meselelere yaklaşımı normatiftir, inanç konularında kesin hükümler ve kurallar koyar.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi kelam ilmindeki normatif yaklaşıma uygundur?

A) İnanç esaslarından herhangi birisini inkâr eden kâfir olur.

B) Zamanın değişmesi ile hükümler değişebilir.

C) Göklerin ve yerin yaratılışında çeşitli ibretler vardır.

D) İnanç esaslarının temellendirilmesinde akıl ve duyu organlarından birisi kullanılabilir.

E) Allah'ın varlığı ve birliğinin delilleri kelamın ana meselelerinden birisidir.

Bakalım kaç net yapmışız?



CEVAP ANAHTARI





Bakalım başka
neler varmııış?

DÖGM Materyal



DÖGM MATERYAL

Etkinlik Kitabı

Soru Havuzu

Çalışma Kitabı

Video

Etkinlik Uygulamaları

Etkileşimli Kitap

İnfografi

Sesli Kitap

Ders Sunusu







DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ